647510 **MA03SnsC109x** **Seat No :________**

M.A. (SANSKRIT) Semester - 3 (*CBCS*) Examination
Oct/Nov-2021 (NEW COURSE)
(Grammar) Sidhhantkaumudi (Core (New))

Time: 2:30 Hours **Marks: 70**

Instructions:

1. All questions are compulsory.
2. Figures to the right indicate marks.

प्रश्न.१ નીચેનામાંથી કોઈપણ બે ગદ્યખંડોનું સમજૂતી સાથે ભાષાંતર કરો: (१४)

Translate with necessary explanation any TWO of the following passages: (14)

१. अथ गौरित्यत्र क: शब्द:। किं यत्तत्सास्त्रालाड्गुलककुदखुरविषाण्यर्थरुपं स शब्द: नेत्याह। द्रव्यं नाम तत्। यत्तर्हि तदिडिगतं चेष्टितं निमिषितं स शब्द:। नेत्याह। क्रिया नाम सा। यत्तर्हि तच्छुक्लो नील: कृष्णो कपिल: कपोत इति स शब्द:। नेत्याह। गुणो नाम स:। यत्तर्हि तद्भिन्नेष्वभिन्नं छिन्नेष्वछिन्नं सामान्यभूतं स शब्द:। नेत्याह। आकृतिर्नाम सा॥

२. भक्ष्यनियमेनाभक्ष्य प्रतिषेधो गम्यते। पञ्चनखा भक्ष्या इत्युके गम्यत एतदतोऽभक्ष्या इति। अभक्ष्यप्रतिषेधेन वा भक्ष्यनियम:। तद्यथा। अभक्ष्यो ग्राम्यकुक्कुटोऽभक्ष्यो ग्राम्यशूकर इत्युके गम्यत एवदारण्यको भक्ष्य इति। एवमिहापि यदि तावच्छब्दोंपदेश: क्रियते गौरित्येतस्मिन्युपदिष्टे गम्यत एतद् गाव्यागयोऽपशब्दा इति अथापशब्दोपदेश: क्रियते गाव्यादिषूपदिष्टेषु गम्यत एतदौरित्येष शब्द इति॥

३. अथ सिद्धशब्दस्य क: पदार्थ:। नित्यपर्यायवाची सिद्धशब्द: कथं ज्ञायते। यत्कूटस्थेष्वविचालिषु भावेषु वर्तते। तद्यथा- सिद्वा द्यौ:, सिद्धा पृथिवी, सिद्धमाकाशमिति। ननु च भो: कार्येष्वपि वर्तते। तद्यथा- सिद्ध ओदन:, सिद्ध: सूप:, सिद्धा यवागूरिति। यावता कार्येष्वपि वर्तते तत्र कुत एतन्नित्यपर्यायवाचिनो ग्रहणं न पुन: कार्ये य: सिद्धशब्द इति।

४. सर्वे खल्वप्येते शब्दा देशान्तरे प्रयुज्यन्ते। न चैव उपलभ्यन्ते। उपलब्धौ यत्र: क्रियताम्। महान्हि शब्दस्य प्रयोगविष्य:। सप्तद्वीपा असुमती त्रयो लोकाश्वत्वारो वेदा: साड्गा: सरह्स्या बहुधा विभिन्ना एकशतमध्वर्युशाखा: सहस्त्रवत्मा सामवेद एकविंशतिधा बाह्यवृच्यं नवधाथर्वणो वेदो वाकोवाक्यमितिहास: पुराणं वैधकमित्येतावाञ्शब्दस्य प्रयोगविषय:।

प्रश्न.२ નીચેનામાંથી કોઈપણ બે સૂત્રોને સ્પષ્ટ રીતે સમજાવો: (१४)

Explain clearly any TWO of the following Sutras: (14)

१. शेषात्कर्तरि परस्मैपदम्॥ १.२.७८
२. अभ्यासे चर्च॥ ८.४.५४
३. स्यतासी लृलुटो:॥ ३.३.१५
४. लोटो लड्वत्॥ ३.४८५

प्रश्न.३ પસ્પશાહ્નિક મુજબ શબ્દનું લક્ષણ સ્પષ્ટ રીતે સમજાવો. (१४)

Explain clearly the definition of शब्द according to पस्पशाहिनक. (14)

અથવા/OR

વ્યાકરણશાસ્ત્રનાં મુખ્ય પ્રયોજનોની ચર્ચા કરો.

Discuss the main purposes of व्याकरणशास्त्र according to पस्पशाहिनक.

प्रश्न.४ 'भवन्ति'- રૂપસિધ્ધિની પ્રક્રિયા સમજાવો. (१४)

Explain the process of formatting the verb 'भवन्ति'. (14)

અથવા/OR

'एधिष्यते'- રૂપસિદ્ધિની પ્ર્ક્રિયા સમજાવો.

Explain the process of formatting the verb 'एधिष्यते'.

प्रश्न.५ નીચેનામાંથી કોઈપણ બે પર ટુંકનોંધ લખો. (१४)

Write short notes on any TWO of the following: (14)

१. सिद्धे शब्दार्थसम्बन्धे
२. शब्दस्य ज्ञाने धर्म आहोस्वित् प्रयोग?
३. अष्टादश तिड-प्रत्यया:
४. भू-धातो: लट-लकाररुपाणि

****